

แนวโน้มมันสำปะหลังในตลาดจีน

1. ภาพรวมสถานการณ์

1.1 สถานการณ์ตลาดและแนวโน้มการบริโภค

มันสำปะหลังเป็นพืชทนแล้งและมีการเพาะปลูกกันอย่างแพร่หลายกว่า 100 ประเทศ เช่น ประเทศในแถบแอฟริกา อเมริกาและเอเชีย เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นพืชสำคัญทางเศรษฐกิจ 1 ใน 3 ของโลกและได้รับฉายาว่าเป็น “ราชาแห่งแป้ง” มันสำปะหลังอุดมไปด้วยแป้งและเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมอาหาร นอกจากจะสามารถใช้สกัดแป้ง กลูโคส แอลกอฮอล์ กรดซิตริก กรดกลูตามิก ไลซีน โปรตีน ฯลฯ ที่มีประโยชน์สำคัญในการผลิตอาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ (ผ้าสำหรับทำแห้ง) และการผลิตกระดาษ เป็นต้น ยังสามารถนำมาใช้ในการผลิตยาอีกด้วย เนื่องจากมันสำปะหลังมีโปรตีน ไขมัน วิตามินเอ วิตามินบีและสารอาหารอื่น ๆ ที่มีฤทธิ์ในการลดอาการบวมและการขับสารพิษ โดยส่วนใหญ่จะใช้สำหรับแผลแผลลอกฟกช้ำและลดอาการปวดบวมการแผล เป็นต้น

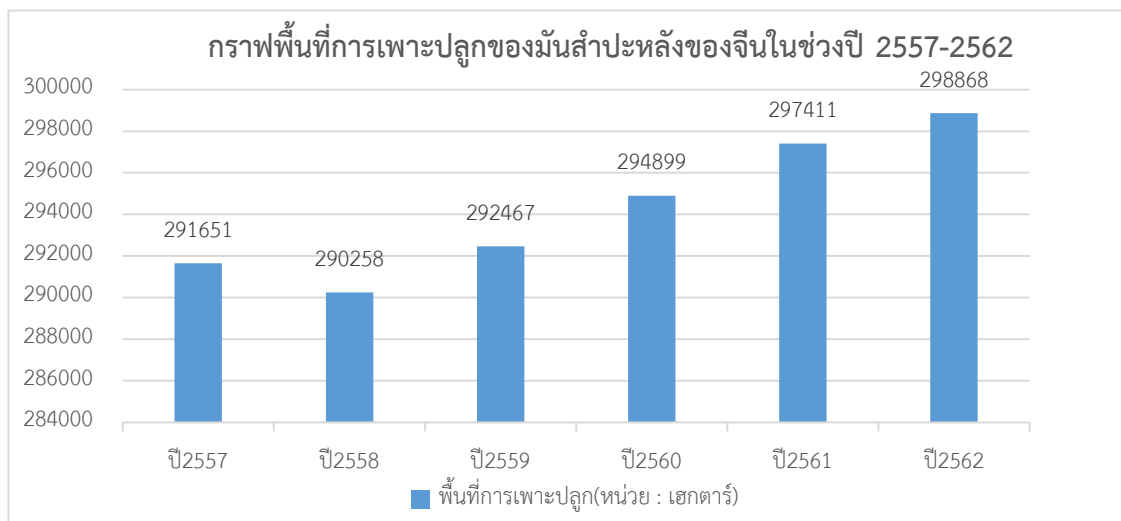
โดยทั่วไป มันสำปะหลังนำมาแปรรูปเป็นมันสำปะหลังเส้น และแป้งมันสำปะหลัง ซึ่งใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในอุตสาหกรรมต่างๆ แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังคงเน้นยกระดับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเพิ่มความหลากหลายของช่องทางการจำหน่ายและแปรรูป โดยมันสำปะหลังสามารถแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ มันสำปะหลังขม และมันสำปะหลังหวาน ซึ่งมีโภชนาการที่ดีและสามารถรับประทานได้ โดยบริษัทแปรรูปมันสำปะหลังตั้งอยู่ในมณฑลต่างๆ เช่น หูหนาน ฮองเจี้ยน และไหหลำ เป็นต้น ได้มีการนำมันสำปะหลังหวานไปแปรรูปเป็นขนมต่างๆ เช่น วุ้นเส้นมันสำปะหลัง แพนมันสำปะหลังทอดกรอบ ขนมไว้พระจันทร์จากมันสำปะหลัง ฯลฯ ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวจีนเป็นอย่างมาก สินค้าแปรรูปจากมันสำปะหลังต่างๆ ได้สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมมันสำปะหลังหลายเท่าตัว

1.2 สถานการณ์การผลิตภายในประเทศและความต้องการนำเข้า

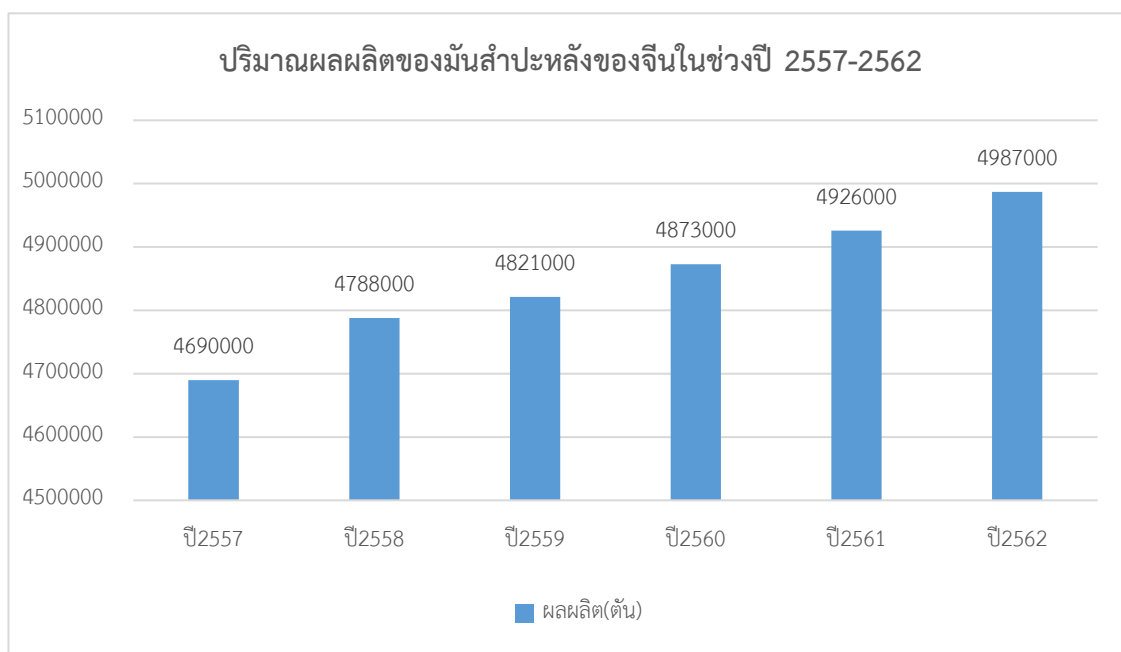
จีนมีการเพาะปลูกมันสำปะหลังและมีการกระจายของสายพันธุ์มันสำปะหลังอย่างกว้างขวางในพื้นที่จีนตอนใต้ โดยมีมณฑลกว่างตุงและกว่างสีเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่ใหญ่ที่สุดของจีน รองลงมาคือ ไหล่หนาน ยูนนาน ฝูเจี้ยน เจียงซี กุ้ยโจว เสฉวน หูหนาน ตามลำดับ โดยเขตปกครองตนเองกว่างซีมีสัดส่วนการเพาะปลูกมันสำปะหลังคิดเป็นร้อยละ 60 ของการเพาะปลูกทั้งประเทศจีน มีพื้นที่เพาะปลูกและมีผลผลิตมันสำปะหลังสดมากที่สุดในประเทศจีน จากการเร่งพัฒนาอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังทำให้ความต้องการมันสำปะหลังในประเทศของจีนได้ขยายตัวอย่างเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการในการใช้เพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตเอทานอลเชื้อเพลิงพลังงานสะอาด

พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในประเทศจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา และในปี 2562 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังสูงถึง 298,868 เฮกตาร์ แต่เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกในประเทศจีนมีจำกัด ความขัดแย้งระหว่างการผลิตมันสำปะหลังและการแย่งพื้นที่เพาะปลูกมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังในจีนจึงไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก ในปี 2562 ปริมาณผลผลิตของมัน

สำปะหลังของจีนอยู่ที่ 4,987,000 ตัน ซึ่งมันสำปะหลังที่ปลูกในประเทศไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดจีนได้ ส่งผลให้ต้องพึ่งพานำเข้าจากต่างประเทศเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการผลิตต่างๆ

ที่มา : National Bureau of Statistics, intellectual research consulting finishin

ที่มา : National Bureau of Statistics, intellectual research consulting finishin

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจีนจะสามารถผลิตมันสำปะหลังได้เอง แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคในตลาดจีน จึงทำให้จีนต้องมีการนำเข้ามันสำปะหลัง ทั้งมันสำปะหลังสดและแปรรูปจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น ไทย เวียดนาม ลาวและกัมพูชา เป็นต้น ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า จีนเป็นประเทศนำเข้าวัตถุดิบมันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุด จากข้อมูลของ Global Trade Atlas ในปี 2563 (ม.ค. - ก.ย.) จีนมีปริมาณการนำเข้ามันสำปะหลัง 2,839,980 ตัน และมีมูลค่าการนำเข้าสูงถึง 652,338,250 เหรียญสหรัฐฯ

1.3 สถานการณ์การนำเข้า – ส่งออกมันสำปะหลังระหว่าง ไทย-จีน

1.3.1 สถานการณ์การส่งออกมันสำปะหลังไทย

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทยและมีการเพาะปลูกพบจากทั่วทุกภาค โดยมีการปลูกมากที่สุดที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ จังหวัดที่เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญ ได้แก่ นครราชสีมา กำแพงเพชร กาญจนบุรี สระแก้ว นครสวรรค์ ชัยภูมิ เป็นต้น ด้วยความตระหนักถึงคุณประโยชน์ที่มีความหลากหลายประกอบกับต้นทุนในการเพาะปลูกมันสำปะหลังที่ไม่สูงมากนักทำให้ความต้องการในการเพาะปลูกมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมันสำปะหลังได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญมากของไทย แม้ว่าผลผลิตมันสำปะหลังของไทยจะอยู่ที่อันดับ 3 ของโลก แต่ไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดของโลกและเป็นผู้นำในการพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะปลูกมันสำปะหลังของโลกอีกด้วย โดยในปี 2563 (เดือนมกราคม – กันยายน) ไทยมีปริมาณการส่งออกมันสำปะหลังทั้งสดและแห้ง 2,537,027 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.92 มูลค่าการส่งออก 546,042,674 เหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.02 เมื่อเทียบกับปี 2562 โดยไทยมีปริมาณการส่งออกมันสำปะหลังไปยังจีน 2,524,717 ตัน คิดเป็นร้อยละ 99.5 ของสัดส่วนการส่งออกของไทยมันสำปะหลังสดและแห้งขอไทย รองลงมาคือ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ เนเธอร์แลนด์ และอินโดนีเซีย ตามลำดับ

มูลค่าและปริมาณการส่งออกมันสำปะหลังทั้งสดและแห้ง

ปี 2561 – 2563 (ม.ค. – ก.ย.) Hs Code : 071410 (Cassava (Manioc) Fresh Or Dried, Whether Or Not Sliced Or In The Form Of Pellets)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (หน่วย : เหรียญสหรัฐฯ)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง	ปริมาณการนำเข้า (หน่วย : ตัน)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง
	2561	2562	2563		2561	2562	2563	
โลก	720,385,809	447,511,441	546,042,674	22.02	3,241,401	2,088,830	2,537,027	21.92
จีน	717,906,202	443,722,605	542,685,705	22.30	3,231,005	2,066,312	2,524,717	22.18
ญี่ปุ่น	1,870,629	1,025,156	1,099,880	7.29	8,226	4,329	4,714	8.89
สหรัฐฯ	5,276	63,737	888,784	1,294.46	17	188	2,809	1,394.26
เนเธอร์แลนด์	450,848	580,826	758,775	30.64	1,602	1,941	2,476	27.55
อินโดนีเซีย	-	1,622,821	227,787	-85.96	-	6,531	1,019	-84.40

ที่มา : Global Trade Atlas

1.3.2 สถานการณ์การนำเข้าสินค้ามันสำปะหลังของจีน

จีนเป็นประเทศบริโภคมันสำปะหลังรายใหญ่ แม้ว่าจีนจะสามารถผลิตมันสำปะหลังได้เอง แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดจีนได้ อีกทั้งเทคโนโลยีการแปรรูปมันสำปะหลังของจีนยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร จึงทำให้จีนมีความต้องการที่จะนำเข้ามันสำปะหลังจากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะแป้งมันสำปะหลัง ทั้งนี้ ไทย เวียดนามและลาวเป็นประเทศหลักที่จีนนำเข้ามันสำปะหลัง โดยแป้งมันสำปะหลังกับมันสำปะหลังอบแห้งของจีนส่วนใหญ่นำเข้าจากไทยกับเวียดนาม

1.3.2.2 ข้อมูลสถิติการนำเข้าสินค้ามันสำปะหลังของจีน

มูลค่าและปริมาณการนำเข้ามันสำปะหลังอบแห้งปี 2561 – 2563 (ม.ค. – ก.ย.)

Hs Code : 07141020 (Dried Manioc)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (หน่วย : เหรียญสหรัฐฯ)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง	ปริมาณการนำเข้า (หน่วย : ตัน)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง
	2561	2562	2563		2561	2562	2563	
โลก	925,091,005	548,864,545	652,338,250	18.85	3,911,615	2,385,411	2,839,980	19.06
ไทย	819,604,210	499,301,795	529,712,469	6.09	3,443,233	2,165,635	2,309,455	6.64
เวียดนาม	105,410,478	29,397,171	81,387,771	176.86	468,082	136,040	364,391	167.86
ลาว	63,886	10,186,625	24,369,958	139.23	224	40,591	102,060	151.44
กัมพูชา	-	9,967,941	16,630,541	66.84	-	43,096	62,832	45.79
ไนจีเรีย	-	-	205,681	-	-	-	1,080	-

ที่มา : Global Trade Atlas

มูลค่าและปริมาณการนำเข้ามันสำปะหลังสด (Fresh Manioc)

ปี 2561 – 2563 (ม.ค. – ก.ย.) Hs Code : 07141010 (China, I&E)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (หน่วย : เหรียญสหรัฐฯ)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง	ปริมาณการนำเข้า (หน่วย : ตัน)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง
	2561	2562	2563		2561	2562	2563	
โลก	1,924,746	2,983,200	1,166,142	-60.91	31,337	38,496	17,842	-53.65
เวียดนาม	1,924,746	2,983,200	1,166,142	-60.91	31,337	38,496	17,842	-53.65

ที่มา : Global Trade Atlas

มูลค่าและปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลัง (Manioc (Cassava) Starch)

ปี 2561 – 2563 (ม.ค. – ก.ย.) Hs Code : 11081400 (China, I&E)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (หน่วย : เหรียญสหรัฐ)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง	ปริมาณการนำเข้า (หน่วย : ตัน)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง
	2561	2562	2563		2561	2562	2563	
โลก	679,050,827	787,240,705	815,095,765	3.54	1,478,144	1,804,632	2,004,752	11.09
ไทย	533,147,390	538,547,095	492,344,225	-8.58	1,149,284	1,206,760	1,180,209	-2.20
เวียดนาม	125,244,454	228,373,875	299,643,498	31.21	280,102	548,989	766,207	39.57
ลาว	815,739	2,717,689	13,375,563	392.17	1,860	6,316	34,319	443.36
กัมพูชา	19,701,695	17,424,037	9,436,755	-45.84	46,779	42,395	23,574	-44.39
อินโดนีเซีย	8,766	9,981	103,146	933.42	19	22	280	1,172.62

ที่มา : Global Trade Atlas

ข้อมูลสถิติจาก Global Trade Atlas แสดงให้เห็นว่าจีนมีการนำเข้าสินค้ามันสำปะหลังอบแห้งและมันสำปะหลังแปรรูป (แป้งมันสำปะหลัง) จากไทยเป็นอันดับ 1 โดยในปี 2563 (เดือนมกราคม - กันยายน) มีมูลค่าการนำเข้ามันสำปะหลังอบแห้งจากไทย 529,712,469 เหรียญสหรัฐฯ มีปริมาณการนำเข้า 2,309,455 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.64 เมื่อเทียบกับปี 2562 และมีมูลค่าการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทย 492,344,225 เหรียญสหรัฐฯ มีปริมาณการนำเข้า 1,180,209 ตัน ลดลงร้อยละ 2.20 เมื่อเทียบกับปี 2562 ทั้งนี้ จีนมีการนำเข้ามันสำปะหลังสดจากเวียดนามเพียงประเทศเดียว ซึ่งในอนาคตไทยยังคงสามารถรักษาสัดส่วนทางการตลาดแป้งมันสำปะหลังในจีนอยู่

2.โอกาส อุปสรรคและความท้าทาย

โอกาส

1) จีนยกเว้นภาษีการนำเข้ามันสำปะหลังจากไทย กล่าวคือการนำเข้ามันสำปะหลังจากไทยไม่จำเป็นต้องเสียภาษีนำเข้า ซึ่งถือเป็นโอกาสทางการค้าของไทยในการส่งออกมันสำปะหลังมายังจีน ทำให้ต้นทุนการนำเข้ามันสำปะหลังของจีนลดลงและส่งผลให้ตลาดมันสำปะหลังไทยมีความได้เปรียบเป็นอย่างมากในการแข่งขันและยังสามารถครองสัดส่วนทางการตลาดในจีนได้

2) ความต้องการแหล่งพลังงานใหม่ของจีนยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไทยมีโอกาในการส่งออกมันสำปะหลังมากขึ้นด้วยเช่นกัน

3) การปลูกพืชทางการเกษตรของจีนมีแนวโน้มลดลง (รวมมันสำปะหลัง) ทำให้จีนมีแนวโน้มที่จะนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อสินค้าเกษตรของไทยในอนาคต

4) การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังแปรรูปจะช่วยเพิ่มโอกาสของสินค้าในตลาดมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดการแข่งขันทางด้านราคาและลดความเสี่ยงจากความผันผวนของตลาดส่งออกได้ มันสำปะหลังและแป้งมันสำปะหลังของไทยยังคงมีโอกาเติบโตและยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดโลก

อยู่ เนื่องจากสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมที่หลากหลาย เช่น อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง และยา เป็นต้น

อุปสรรคและความท้าทาย

1) จากการปฏิรูประบบการรับซื้อข้าวโพดเข้าเก็บในคลังชั่วคราวของรัฐบาลจีน ทำให้ราคาข้าวโพดปรับตัวลดลงตามกลไกตลาด ส่งผลให้โรงงานผลิตเอทานอลขนาดใหญ่บางส่วน โดยเฉพาะทางภาคเหนือหรือตอนในของประเทศจีนซึ่งอยู่ใกล้วัตถุดิบสามารถปรับเปลี่ยนวัตถุดิบหันมาใช้ข้าวโพดแทนมากขึ้น

2) จีนหันไปลงทุนผลิตมันสำปะหลังในต่างประเทศมากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเอทานอล

3) ปัจจุบันจีนมีการนำเข้ามันสำปะหลังจากเวียดนามเป็นอันดับ 2 รองจากไทย ซึ่งมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เวียดนามกลายเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของไทยในอนาคต

4) จีนเคยประกาศห้ามการนำเข้ามันเส้นจากไทยหลังพบฝุ่นละออง โดยเปลี่ยนไปนำเข้ามันเส้นสับที่มี ฝุ่นผงน้อยกว่าจากกัมพูชาและเวียดนามแทน

3. ข้อเสนอแนะ/ประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง

1) การกำหนดมาตรฐานการนำเข้าสินค้ามันสำปะหลังของจีนมีความเข้มงวดมากขึ้น

2) การแปรรูปสินค้ามันสำปะหลังที่มีการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ยา เคมีภัณฑ์ทำความสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3) เสริมสร้างการพัฒนาและวิจัยผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ขยายขอบเขตการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในการผลิตเชิงอุตสาหกรรม

4) แนะนำบริษัทจีนมาดำเนินความร่วมมือด้านการลงทุนในด้านการผลิตและแปรรูปมันสำปะหลังในประเทศไทย จัดตั้งฐานการผลิตและแปรรูปมันสำปะหลังและส่งเสริมการพัฒนาการแปรรูปและการค้าส่งออกในต่างประเทศพร้อมตอบสนองความต้องการของตลาดจีน

5) มันสำปะหลังของไทยให้คุณภาพแอลกอฮอล์ที่ดีกว่ามันสำปะหลังจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ มันสำปะหลังของไทยมีสิ่งสกปรกและสิ่งปลอมปนอยู่ ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านเริ่มมีมาตรการกำจัดและทำความสะอาดที่ดีขึ้น รวมทั้งผู้นำเข้าเข้าไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้ควบคุมคุณภาพได้ดีกว่ามันสำปะหลังจากไทย ทั้งนี้ รัฐบาลจีนมีการบังคับใช้มาตรการลดปริมาณฝุ่นจากการนำเข้ามันสำปะหลังอย่างเท่าเทียมกันทุกประเทศ แต่การกวาดขึ้นมาน้อยอาจจะขึ้นกับปริมาณความต้องการ ซึ่งปัจจุบันความต้องการภายในประเทศน้อย จึงอาจมีความเข้มงวดเรื่องมาตรการด้านการลดปริมาณฝุ่นมากยิ่งขึ้น ประกอบกับที่ผ่านมา ตลาดจีนไม่เข้มงวดในเรื่องการนำเข้าเมื่อเทียบกับประเทศอื่น เนื่องจากมีความต้องการบริโภคภายในประเทศค่อนข้างมาก

<https://baike.so.com/doc/5911923-6124831.html#5911923-6124831-2>
<https://www.tech-food.com/kndata/detail/k0116531.htm>
<http://free.chinabaogao.com/shipin/202009/091K154C2020.html>
<http://www.chyxx.com/industry/202007/882073.html>
<http://th.mofcom.gov.cn/article/ztdy/200404/20040400215500.shtml>
<https://wenku.baidu.com/view/e549bc6bb84ae45c3b358c67.html>
<http://www.sinotf.com/GB/News/1003/2011-07-11/0MMDAwMDA3MDk0MQ.html>
http://www.thaifta.com/ThaiFTA/Portals/0/casava_thcnsep57.pdf

ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทย ณ นครคุนหมิง
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครคุนหมิง
พฤศจิกายน 2563

☐ นโยบายภาครัฐ ☐ เศรษฐกิจการลงทุน ☐ แนวโน้มการตลาด ☐ รายงานสินค้าและบริการ ☐ อื่นๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000

Office of Commercial Affairs,
Royal Thai Consulate - General,
Kunming, Yunnan, China

6th Floor, Crowne Plaza,
339 Qing Nian Road, 650011
T: 001-86-871-6316-5006
E-mail: ttckmchina@sina.com